

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Significavit 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

possit, hoc tributum est reverentia maritali, d. s. autem, quæ in putativo marito nulla est, cum nunquam fuerit maritus. Unde etiam fit, quod hæc dos non repetatur actione dotis, sed conditione sine causa, l. fin. D. de condit. sine causa, & Joan. Andr. hic. Quid juris sit in donatione propter nuptias dicitur ad d. c. Et sine esse.

Et hæc quidem quæ de restituenda dote dicta sunt, exaudiri debent, ubi per errorem ma-

trimonium putativum contractum est. Ceterum si scienter, dos non restituitur, sed fisco infertur, per text. in l. Qui contra 4, & Auth. Incestus C. incest. & inutil. nupt. nisi tamen ætatis lubrico lapsa sit mulier, & statim cognito errore à marito discesserit, d. l. Qui contra. Quæ tamen lex videtur proprius accipienda esse de lucris matrimonii, ut per Panorm.

In Cap. Significavit 2.

S U M M A R I A.

1. Mulier acquisita præsumitur acquisivisse ex bonis mariti.
2. Vt & Prælatum ex bonis Ecclesiæ.
3. Dotis causa ad quem iudicem spectet.

IN hoc Cap. hoc amplius est, quam in superiori, quod scilicet, matrimonio ex prædictis causis dissoluto, præter dotem in divisionem veniant ea bona, quæ utrique constante huiusmodi matrimonio putativo communiter obveniunt. Quod tamen constare debet, alioquin quæ mulier acquisivit, præsumitur acquisivisse ex bonis viri sui, vel ejus, qui in ipsius potestate est, l. Quintus Mutius 52, D. De donat. inter vir. & uxor. & l. Etiam 6, C. eod. tit. Id quæ evitandæ turpis suspitionis causâ, d. l. Quæ Mutius. Ex quo hic infert rectè Panorm. si mulier ultra dotem reperitur aliquid habere, posse id à marito vindicari, cum præsumatur acquisitum ex bonis viri sui: addo, vel ejus, qui in ipsius potestate est, ut jam antè diximus. Nisi mulier contrarium docuerit, hoc est, probaverit, ad se pervenisse titulo successione hæreditariæ, legati, vel fideicommissi, si ve ex contractu aliquo cum alio celebrato: utpote cum hoc casu elidatur illa præsumptio, factâ probatione in contrarium: in certis enim, ut dici solet, non est conjecturæ si ve præsumptioni locus, l. Continuus 137, §. 2, in fine D. de verb. oblig.

Quod autem Glossa & Burr. hic, id, quod de muliere diximus, transferant ad Prælatum Ecclesiæ, ut videlicet & hic, si quid acquiserit, præsumatur prospectu Ecclesiæ, vel ex bonis Ecclesiæ acquisivisse, id simili ratione nititur, ne si aliter dixerimus, censeatur quævisse ex negotiatione, quæ Clericis interdicta est, c. 1, &

2, Ne Clerici vel monachi, Panor. ad c. 1, De pecul. Cleric. Unde & in hoc casu necesse est probare, ea non intuitu Ecclesiæ acquisita fuisse, sed aliunde pervenisse ad Prælatum, c. 1, c. Quæ nobis 9, c. Relatum 12, sup. De testam. can. Episcopi cum 2, seqq. xii qm. 1, Conjunge quæ habet text. in c. Relatum 15, sup. De testam.

Illud contendunt Interpretes, cur S. Pont. hic mandaverit dotem restitui, cum hæc res potius ad sæcularem iudicem pertineat. Nec enim dos spirituale quid in se continet, ac proinde ejus cognitio & restitutio merito ad sæculare iudicium rejicienda esset, c. Causam qua 7, sup. Qui filii sint legit. Sed responderetur, dotis causam ad iudicem sæcularem pertinere, si principaliter ea in iudicium deducatur, non si accessoriè, ratione videl. matrimonii dissoluti vel dissolvendi, dos restitui petatur, c. 1, & c. 3, in fine eod. cum accessorium solet sequi naturam sui principalis, c. Accessorium De R. l. in 6, At hoc textu nostro pro restitutione dotis judicialiter actum non fuit, sed per denuntiationem Evangelicam, propter peccatum iniquè retinentis dotem suam: quo casu etiam in civilibus causis recedat ad iudicem Ecclesiasticum, c. Novus 13, sup. De iudic. juxta illud Matth. 18, Si autem peccaverit in te frater tuus, vade & corripue eum inter te & ipsum solum &c. Id quæ ex verbis textus nostri satis colligitur, dum meminit distributionis, id est, censure Ecclesiæ, quæ ob peccatum tantummodò infertur. Cum enim divortium inter virum & mulierem antè celebratum esset, liquidò constabat, dotem à marito injustè retineri, item mediâ partem bonorum communiter acquisitorum. Atque idcirco locus fuit denuntiationi Evangelicæ.

Quod autem additur in textu nostro, & non est aliud quod obsistat, intelligit Glossa hic, pactum vel consuetudinem, ut si pactum inter virum & mulie-

mulierem intercesserit, vel consuetudo loci aliter dictaverit, dos integra non sit restituenda, neque dividenda bona. Quod quidem, quod ad divisionem bonorum attinet communiter acquiritorum, rectè admiserim, sed quoad pactum nequaquam, cum turpe hoc pactum esset in specie textus nostri, in quo agitur de putativo matrimonio. Præsumitur enim uterque vel

alter eorum contrahentium scivisse impedimentum, vel dolo malo contraxisse matrimonium, ob quem non tam restitui, quam fisco inferri debet dos, *l. Qui contra 4, C. De incest. & inu. nupt.* Cæterum in matrimonio vero sive legitime contracto pactio de non restituenda dote, dissoluto per mortem matrimonio, valet, *c. ult. & ibi dicam inf. eod.*

In Cap. De prudentia 3.

SUMMARI A.

1. *Iudex proferens sententiam divortii simul & pronuntiat de restituenda dote.*
2. *Cur hoc cap. omissam causam dotis restituenda repetere jubeatur.*

EX hoc Cap. constat, judicem, qui sententiam divortii intervirum & mulierem proferat, propter consanguinitatem, vel etiam aliud impedimentum canonicum, debere simul pronuntiare de restituenda dote mulieri.

Sed mirum videtur, quòd hic, finito iudicio per sententiam divortii iudices delegati à Sede Apostolica omissam causam dotis restituendæ repetere jubeantur, cum illi iudices semel officio suo functi sint. Iudex, inquit Ulpianus, postquam semel dixit sententiam, iudex esse definit. Semel enim malè seu benè functus est officio, *text est in l. Iudex postquam 55, D. De re iudicata.* Sed

respondet Glossa hic, quòd iidem hoc faciunt ex novo mandato S. Pontificis. Verùm hæc responsio textui nostro minimè convenit, siquidem hoc mandatum posterius ex priori mandato deducitur: *Quia igitur, inquit, vos qui de matrimonio principaliter cognovistis, & de dote (qua est causa incidens) accessorie cognoscere valuistis, & sententialiter desinere.* Quare rectius Ant. Butr. hic existimat, iudicis officium non expirasse per sententiam super divortio laram, cum & dotis causa priori mandato insit, & propriâ actione peti possit dos, videlicet conditione sine causa, *l. fin. D. De condit. sine causa.* Quæ eum omninò distincta sit à causa matrimonii, rectè coram iisdem iudicibus intentatur. At ubi id, quòd planè accessorie venit in iudicium, & actione separatâ peti non potest, sed solo officio iudicis, expirat sententia lata in causa principali, *d. l. Iudex postquam, c. In literis 9, sup. De off. & potest. iud. deleg. & l. 4, C. de positi.*

In Cap. Plerumque 4.

SUMMARI A.

1. *Mulier ex causa adulterii à marito separata dotem repetere non potest.*
2. *Nisi & ipse maritus adulterium commiserit, vel ei causam dederit.*
3. *Dotale iudicium quid?*
4. *Filiasam, ob adulterium an præjudicet patri in dote profectitia?*
5. *Petitio dotis an competat & heredibus mariti?*
6. *Maritus ob adulterium amittit donationem propter nuptias.*
7. *Ex causa adulterii agitur vel criminaliter vel civiliter.*
8. *Criminali iudicio agit maritus contra uxorem adulterantem, non è contra.*

HOC textu nostro mulier ob causam fornicationis, id est, adulterii, ex sententia iudicis, vel propria voluntate à marito suo separata, nec ei reconciliata, dotem repetere non potest. Ratio est, quia repetenti obstat exceptio adulterii, propter quod amittit dotem mulier, & marito applicatur, §. *quia verò plurimas vers. si de adulterio Nov. 117, Vt liceat matri & avia, & l. Consensu 8, C. De repud. ** idque ita accipiendum est, nisi & ipse maritus adulterium admiserit sive fornicationem; tunc enim eum mutuâ compensatione delicta tollantur, non obest mulieri exceptio adulterii, *c. pen. & ult. inf. De adult. & xxxii q. 6. per tot & l. Viro 40, D. Solutio matrim.* aut nisi maritus auctor